

**Правові засади
місцевого
самоврядування
Лекція 3**

План

1. Особливості правового статусу територіальної громади.
2. Виключні повноваження територіальної громади, проблеми їх законодавчого регулювання.
3. Статути територіальних громад.
4. Внутрішньоорганізаційні повноваження та повноваження щодо безпосереднього вирішення питань місцевого значення.

Види територіальних громад

За дією механізмів захисту інтересів громадян як членів територіальних колективів розрізняють:

- **Основні** (місто, село, селище, район);
- **Факультативні** (мікрорайон, квартал, вулиця, будинок тощо).

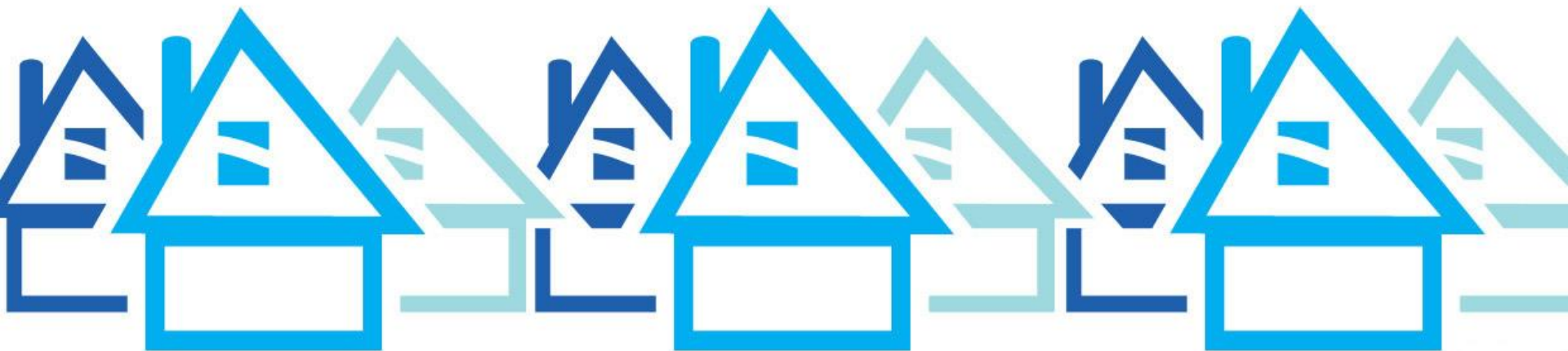

Види територіальних громад

Розходження:

Органи самоврядування першої групи - місцеві ради, що засновують свою діяльність на широких повноваженнях, закріплених у чинних законах є обов'язковими.

Діяльність факультативних колективів врегульована Законом України "Про органи самоорганізації населення" від 11.07.2001 р., Законом України "Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку" від 29.11.2001 р.

Види територіальних громад

За просторовою межею діяльності виділяють:

- територіальна громада села або добровільне об'єднання в сільську громаду мешканців кількох сіл;
- територіальна громада селища;
- територіальна громада міста.

Правовий статус

Територіальній громаді надається статус юридичної особи.
Вона виступає як:

1. Суб'єкт цивільно-правових відносин. Відповідно до цього компетенцією територіальної громади є:

- створення комунальних підприємств;
- створення підприємницьких товариств тощо;
- здійснення господарських операцій;
- майнові відносини;
- стягнення зборів зі своїх членів для задоволення суспільних потреб.

Правовий статус

2. Суб'єкт бюджетного процесу з такими повноваженнями:

- формування власного бюджету;
- створення позабюджетних, валютних, страхових, резервних і інших цільових фондів грошових ресурсів.

Правовий статус

3. Суб'єкт підприємницької діяльності у сфері надання суспільних послуг:

- створення підприємств комунальної власності;
- спільна діяльність з іншими суб'єктами підприємницької діяльності на правах сумісної оперативної діяльності або отримання доходу у вигляді дивідендів.

Правовий статус

4. Суб'єкт фінансово-кредитних відносин:

- розміщення місцевих позик;
- отримання кредитів у банківських установах;
- створення комунальних банків, трастових, страхових товариств;
- гарантування кредитів.

Повноваження територіальних громад

Стаття 143 Конституції України:

«... управляють майном, що є в комунальній власності; затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку і контролюють їх виконання; затверджують бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць; встановлюють місцеві податки і збори; забезпечують проведення місцевих референдумів та реалізацію їх результатів; утворюють, реорганізують та ліквідовують комунальні підприємства, організації і установи».

Повноваження територіальних громад

Згідно з Постановою «Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні» від 17.12.2003 до компетенції зборів належить (Ст. 6 Положення, п. 6) обрання громадських комітетів і рад самоврядування.

Також, згідно зі ст. 6 Європейської хартії місцевого самоврядування територіальні громади мають можливість визначати свої власні внутрішні адміністративні структури з урахуванням місцевих потреб і необхідності забезпечення ефективного управління.

Повноваження територіальних громад

У сучасній Україні функції та повноваження територіальних громад у нелегітимний спосіб перебрали на себе місцеві ради та виконкоми.

Як результат – відсутність будь-якого ефективного контролю їхньої діяльності з боку територіальних громад.

А це тягне за собою розквіт корупції у всіх можливих її проявах.

Статути територіальних громад

Статут – це мала конституція територіальної громади, яка визначає правовідносини у самій громаді та з зовнішнім середовищем.

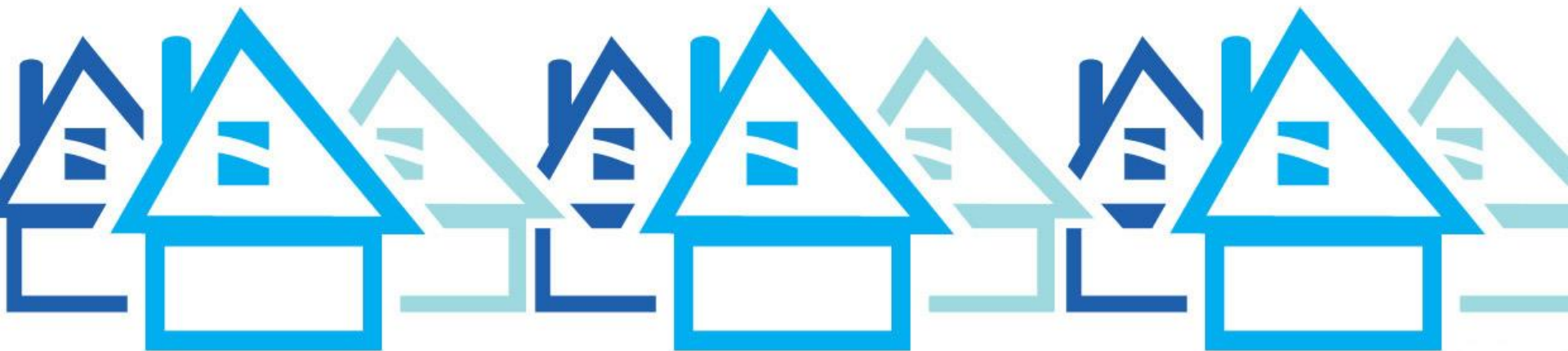
Статут територіальної громади не може суперечити Конституції України та законам України, прийнятим на її основі.

Реєстрація статуту

Прийняття статуту територіальної громади – це компетенція самої територіальної громади. Статут вступає в силу з моменту його прийняття на загальних зборах громади більшістю голосів.

Територіальна громада не зобов'язана реєструвати свій статут. Але для реальної дієздатності громади, доречно зареєструвати статут або безпосередньо, або через представницький орган, що затвердив статут територіальної громади в якості регламентуючого документа своєї діяльності.

Що регламентує статут?

Статут територіальної громади **визначає**:

- керівні органи територіальної громади (голова) та виконавчі органи: комітети територіальної громади;
- склад комітетів та їх повноваження;
- процедуру висловлення недовіри радам, головам рад та окремим депутатам;
- може регламентувати процедуру проведення місцевих референдумів.

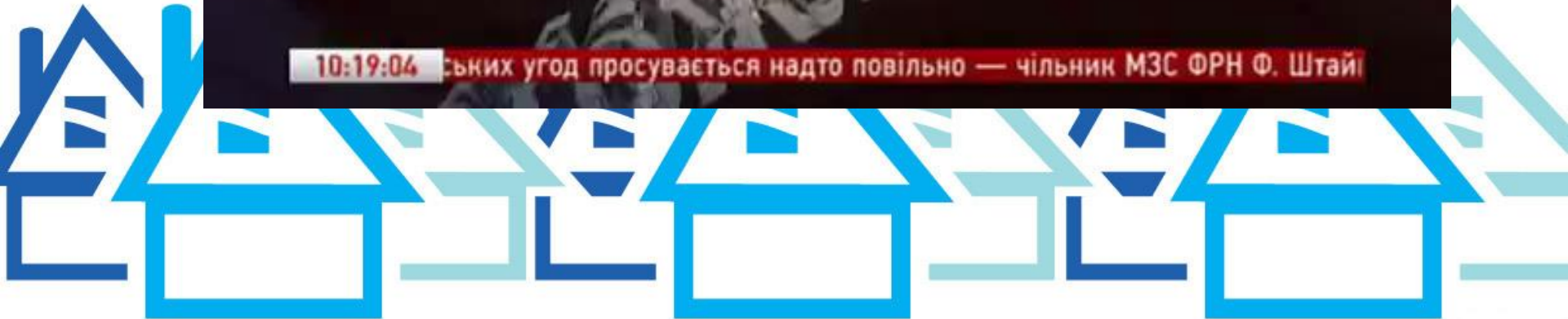
Що повинен містити статут?

<https://meria.zp.ua/test/index.php?id=21>

Повноваження територіальної громади

Особливості правового статусу районних та обласних рад

Обласні та районні ради є органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст, у межах повноважень, визначених Конституцією України, іншими законами, а також повноважень, переданих їм сільськими, селищними, міськими радами.

Правовий статус районних та обласних рад

На пленарних засіданнях районної, обласної рад вирішуються питання:

- здійснення повноважень щодо організації проведення всеукраїнських референдумів та виборів органів державної влади і місцевого самоврядування;
- затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку, цільових програм з інших питань, заслуховування звітів про їх виконання;
- затвердження бюджетів, внесення змін до них;

Правовий статус районних та обласних рад

- розподіл переданих з державного бюджету коштів у вигляді субвенцій;
- вирішення питань управління об'єктами спільної власності;
- прийняття рішень з питань адміністративно-територіального устрою;
- обрання голови ради, заступника голови ради, звільнення їх з посади;
- затвердження структури, чисельності виконавчого апарату ради, витрат на утримання ради та її виконавчого апарату.

Питання до семінарського заняття

1. Теоретичні питання:

- Сільський, селищний, міський голова, особливості його правового статусу.
- Стан і проблеми розвитку законодавства про місцеве самоврядування.

2. Творче завдання:

Вивчити зміст статуту територіальної громади м. Запоріжжя. Поміркувати над питаннями:

- Які ваші права, як членів територіальної громади, на вашу думку, не виконуються, або виконуються не в повному обсязі (розділ III). Аргументуйте.
- Ознайомтеся зі стратегією розвитку м. Запоріжжя (розділ VIII). Які напрямки розвитку м. Запоріжжя зараз найкраще розвиваються? (Наведіть приклади)
- Зробіть власні пропозиції щодо напрямків сталого розвитку нашого міста.

